

Agressieprotocol volksvertegenwoordigers Castricum 2025

Inleiding

Voor u ligt het Agressieprotocol voor volksvertegenwoordigers van de gemeente Castricum. Het is belangrijk dat raadsleden zich laten zien, benaderbaar zijn en in openheid het debat kunnen voeren. Interactie met belanghebbenden is essentieel voor het functioneren van de lokale democratie. Daarbij moeten raadsleden hun taken vrij van dwang en drang kunnen uitvoeren en zonder last tot besluiten kunnen komen. Helaas krijgen politici, ook op decentraal niveau, steeds vaker te maken met vormen van ongewenst gedrag, intimidatie of agressie (verbaal, psychisch of lichamelijk). Zie voor cijfers hieromtrent de factsheets raadsleden en wethouders van de Monitor Integriteit en Veiligheid in de bijlagen. Dit Agressieprotocol benoemt de rollen en de stappen die in voorkomende gevallen van grensoverschrijdend gedrag worden gezet.

In de afgelopen jaren is de nodige aandacht besteed aan veilig vergaderen, onder andere door te kijken naar de fysieke inrichting van de vergaderruimtes, de praktische afspraken rondom vergaderingen en het opstellen van een protocol voor hoog risico vergaderingen. Ook zijn trainingen gegeven over agressie, intimidatie en ongewenst gedrag. De commissievoorzitters hebben daarnaast een interventietraining gehad. Door het opstellen van dit handelingsprotocol omtrent agressie wordt nu getracht meer handvatten te bieden voor situaties waarin agressie aan de orde komt.

Agressie kan grote persoonlijke gevolgen hebben voor degene die ermee te maken krijgt en kan daarnaast druk leggen op de vrijheid van volksvertegenwoordigers om hun werk te doen. Het raakt daarmee de integriteit van het lokale bestuur en de lokale democratie. Ter bescherming van de volksvertegenwoordiger en ter bescherming van de lokale democratie stelt het gemeentebestuur het volgende:

Agressie, in welke vorm dan ook, tegen volksvertegenwoordigers is onacceptabel en wordt nooit getolereerd

Dit betekent dat agressie niet wordt geaccepteerd als iets dat 'bij het werk hoort'. Met dit agressieprotocol wordt dit onderstreept. Het protocol heeft als doel om agressie en geweld te definiëren zodat dit beter in beeld kan worden gebracht en eerder gesignaleerd, richtlijnen voor maatregelen bij elk incident van agressie en geweld te geven en de mogelijkheden te beschrijven voor afhandeling en nazorg. Het vormt als zodanig een protocol waardoor de politieke ambtsdragers beschermd worden en hun werkzaamheden kunnen blijven uitvoeren. Het gaat hierbij niet alleen om fysiek geweld of bedreigingen: alle uitingen van agressie, intimidatie en bedreiging die het democratisch proces kunnen verstoren of ondermijnen zijn onacceptabel en onderwerp van dit protocol. Ook intimidatie tussen politiek ambtsdragers en/of volksvertegenwoordigers onderling valt hier onder.

Er zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd die leidend zijn bij de aanpak en preventie van agressie en geweld richting politieke ambtsdragers. De uitgangspunten zijn:

- ❖ Agressie en intimidatie zijn geen onderdeel van het politiek proces;
- ❖ De gemeente Castricum accepteert geen vorm van overschrijdend gedrag, agressie of geweld tegenover volksvertegenwoordigers. Zowel online, telefonisch, schriftelijk als fysiek. Dit heeft altijd een reactie tot gevolg;
- ❖ Alle incidenten van agressie, bedreiging en geweld worden gemeld en geregistreerd. Melding en registratie zijn een eerste stap in het nemen van maatregelen, want dit is belangrijk voor eventuele strafrechtelijke vervolging van de vermoedelijke dader. Daarnaast brengt registratie de problematiek binnen de gemeente in kaart;
- ❖ Volksvertegenwoordigers en politiek ambtsdragers steunen en respecteren elkaar. We bewaken met elkaar de normen;
- ❖ De gemeente Castricum zet in op preventie, door middel van het hanteren van het agressieprotocol, voorlichting, training en basismaatregelen.

Wat is agressie?

Bij het definiëren van agressie wordt onderscheid gemaakt tussen emotioneel gedrag en agressie. Onder emotioneel gedrag wordt het gedrag verstaan waarbij een persoon op een emotionele manier begrip vraagt voor zijn of haar persoonlijke situatie, kritiek heeft op de regels of op het beleid van de gemeente, of boos is over een beslissing van de gemeente. Emotioneel gedrag is vaak van korte duur en laat zich corrigeren. Emotioneel gedrag is dan ook niet verboden.

Grensoverschrijdend gedrag of agressie is aanhoudend en oplopend emotioneel gedrag en mondt dikwijls uit in beledigen, intimideren, bedreigen en/of pesten en soms zelfs fysiek geweld. Het veroorzaakt

bij de ontvanger een gevoel van onbehagen, het verstoort de openbare orde en kan op ontoelaatbare wijze de taakuitoefening beïnvloeden. Het kan (emotionele en/of fysieke) pijn veroorzaken en leiden tot (langdurig) letsel en/of schade. In dit protocol worden zowel de term agressie als grensoverschrijdend gedrag gebruikt.

Onder agressie wordt, in navolging van de Eenduidige Landelijke Afspraken verstaan: lichamelijke en verbale geweldplegingen, belaging, intimidatie en bedreiging gepleegd in of door omstandigheden die verband houden met de uitvoering van de publieke taak. Dit kan gepaard gaan met beschadiging van goederen. Onder agressie wordt in dit protocol ieder gebruik van geweld verstaan.

In het volgende schema wordt het onderscheid tussen emotioneel gedrag en agressie verder weergegeven:

Emotie of agressie?	Emotioneel gedrag	Verbale agressie	Bedreiging	Fysieke agressie
Gedrag	Zeuren Begrip vragen Uitzondering vragen Teleurstelling Irritatie of Boosheid Vaak te herkennen aan het woord "ik" Gaat over eigen achtergrond/situatie Kritiek op beleid/regels/organisatie De inwoner richt zich op de gemeente(raad). Vaak te herkennen aan het woord "jullie".	Schelden Persoonlijk worden Beledigen Discrimineren Treiteren De inwoner richt zich op het raads- of commissielid persoonlijk. Vaak te herkennen aan het woord "jij".	(Non) verbale dreiging Dreigen met geweld Intimideren Stalken Het kan ook gaan om een suggestie van geweld of door openlijk hiermee te dreigen. De uiting van agressie levert mogelijk gevaar op.	Beetpakken Spugen Schoppen/slaan Voorwerpen gooien Vernielen Gericht op personen en/of spullen. De inwoner maakt lichamen contact. De veiligheid van het raads-, commissielid is in gevaar.

Preventie

Dit protocol richt zich op de regels en afspraken bij incidenten van agressie. Echter zijn er ook maatregelen die kunnen worden genomen om agressie zoveel mogelijk te voorkomen en de veiligheid van politieke ambtsdragers zoveel mogelijk te waarborgen. Het hebben van een agressieprotocol is onderdeel van preventie omdat het bijdraagt aan het duidelijk maken van de gedragsnormen en inzicht geeft in de te nemen maatregelen wanneer deze normen worden overschreden. Daarnaast kan het voor volksvertegenwoordigers de drempel verlagen om incidenten te melden wanneer zij weten wat er met een melding wordt gedaan en welke maatregelen mogelijk zijn.

Dialogo en training

Een belangrijk onderdeel van preventie is bewustwording en uitwisseling. In dit kader worden de volgende acties ondernomen:

- ❖ Aan het begin van een raadsperiode worden het agressieprotocol en de beleidsdocumenten met betrekking tot integer werken en veilig vergaderen onder de aandacht gebracht bij raad en college;
- ❖ Volksvertegenwoordigers worden geattendeerd op de mogelijkheid om een veiligheidsscan voor hun persoonlijke situatie te maken via het Ministerie van Binnenlandse Zaken ([Nieuwe veiligheidsscan voor volksvertegenwoordigers | Nieuwsbericht | Politieke ambtsdragers](#));
- ❖ Commissievoorzitters krijgen een training over omgang met agressie en weerbaarheid en beschikken over een aparte interventieannotatie;
- ❖ Ten minste een keer per raadsperiode wordt een training of bijeenkomst georganiseerd in het kader van weerbaar bestuur en/of agressie tegen volksvertegenwoordigers, hierbij kan gedacht worden aan oefenen met situaties met agressie door bijvoorbeeld het inzetten van een acteur.

- ❖ In het presidium is ruimte om stil te staan bij incidenten van agressie. Ook kan hierbij met elkaar worden gereflecteerd op hoe in het verleden met incidenten is omgegaan om hier voor de toekomst lessen uit te trekken;
- ❖ Volksvertegenwoordigers hebben aanvullend daarop de mogelijkheid om trainingen te volgen voor het opdoen van vaardigheden in het kader van weerbaar bestuur en de-escalatie. Raads- en commissieleden kunnen hun opleidingsbudget aanwenden voor dergelijke trainingen. De griffie adviseert de gemeenteraad over de mogelijkheden.

Veilig vergaderen

Elke donderdagavond vergadert de gemeenteraad in het gemeentehuis te Castricum. Vergaderingen vinden plaats van 19.30 uur tot uiterlijk 23.00 uur. De vergaderingen vinden grotendeels parallel aan elkaar plaats in de Raadzaal en in de Trouwzaal. Vergaderingen van de raad zijn openbaar toegankelijk. Belangstellenden kunnen de vergaderingen volgen vanaf de publieke tribune en afhankelijk van het soort vergadering ook op diverse manieren hun mening kenbaar maken. Aan deze werkwijze wordt grote waarde gehecht. Inclusiviteit, dialoog, transparantie en zeggenschap (invloed) zijn immers kernwaarden voor de (lokale) democratie.

Tegelijkertijd is het van belang dat de vergaderingen plaatsvinden in een veilige werkomgeving. De werkafspraken hieromtrent zijn vastgelegd in het protocol veilig vergaderen. Het betreft een intern document waarin uiteen is gezet hoe vergaderingen zo veilig mogelijk te organiseren zijn. Het gaat onder andere over de fysieke inrichting van ruimtes, praktische werkafspraken en de instructies voor de voorzitters. Ook is vastgelegd dat de burgemeester, de griffier en de adviseurs van het team openbare orde en veiligheid (team OOV) per vergadering een risico-inschatting maken. Op basis daarvan wordt beslist of het nodig is aanvullende maatregelen te nemen. De burgemeester beslist hierover.

Tips voor risicosituatie

Raadsleden doen een groot deel van hun raadswerk buiten het gemeentehuis. Als volksvertegenwoordiger gaan zij op werkbezoek, gaan zij langs bij inwoners en ondernemers en nemen een kijkje op plekken waar iets speelt. Het kan voorkomen dat er aanleiding is om een ontmoeting als risicovol of onprettig in te schatten. Daarbij worden de volgende tips gegeven:

- ❖ Laat weten waar je bent, neem een collega mee. Deel eventueel je locatie.
- ❖ Bepaal vooraf bij welke signalen of onder welke omstandigheden je de situatie te onveilig vindt om verder te gaan.
- ❖ Ga met een inwoner of ondernemer in gesprek op neutraal terrein of in het gemeentehuis.
- ❖ Maak schriftelijke afspraken met een inwoner of ondernemer over de voorwaarden waaronder het gesprek plaatsvindt.
- ❖ Wees alert op spanningssignalen.
- ❖ Maak spanningssignalen kenbaar en bespreekbaar.
- ❖ Houd veilige afstand.
- ❖ Aarzel niet om het contact te verbreken en het gesprek te beëindigen.

Handelingskader

In dit agressieprotocol wordt een handelingskader meegegeven voor als een volksvertegenwoordiger te maken krijgt met emotie en/of verbale agressie. Wanneer men te maken krijgt met emotioneel gedrag of verbale agressie is het belangrijk om agressie te herkennen, erkennen, proberen te de-escaleren en, in dit geval belangrijk: grenzen aan te geven.

De-escaleren bij emotioneel gedrag

Bij emotioneel gedrag kan het helpen om te luisteren en ruimte te geven aan de frustratie en gevoelens van de persoon. Laat daarna weten dat er echt geluisterd is. Dit kan door bijvoorbeeld kort het aangedragen punt samen te vatten en de daarbij horende emotie te erkennen. Er kan eventueel doorgevraagd worden om dichterbij de kern van het probleem te komen.

Grenzen stellen bij verbale agressie

Zoals in de inleiding is aangegeven wordt agressie niet getolereerd en als onacceptabel gezien. Dit betekent ook dat grenzen aangegeven moeten worden als geneigd wordt naar verbale agressie. Als algemeen standpunt kan gesteld worden dat een gesprek beëindigd wordt als men zich verbaal agressief opstelt. Dit kan als volgt worden aangepakt:

1. Benoem wat grensoverschrijdend is: *U scheldt mij uit*
2. Benoem wat u van dit gedrag vindt: *Ik accepteer dit niet*
3. Benoem gewenst gedrag: *Ik wil dat u daarmee ophoudt.*

4. Geef de negatieve en positieve gevolgen aan: *Als u doorgaat beëindig ik het gesprek. Als u ermee ophoudt kunnen wij verder met dit gesprek*. De keuze is aan u.*

*Dit alleen als dit voor u nog een optie is. Als het gesprek onveilig voelt aarzel dan niet om het contact te verbreken en het gesprek te beëindigen.

Bedreiging en fysieke agressie

Bij bedreiging en fysieke agressie beëindigt u uiteraard het contact en brengt u zichzelf in veiligheid.

Noodgeval

Wanneer zich een noodgeval voordoet, belt de bedreigde altijd **112**. Zolang de dreiging duurt en de bedreigde niet weg kan komen, staat de eigen veiligheid van de bedreigde voorop. De bedreigde probeert kalm te blijven en de bedreiger niet te provoceren. De bedreigde draagt zorg voor alle informatie die kan leiden tot een snelle aanhouding van de verdachte.

In het geval er geen sprake is van acute nood, maar dat er wel politie nodig is, kan er gebeld worden met 0900-8844.

Naar aanleiding van een training weerbaarheid wordt geadviseerd om een telefoon zo in te stellen dat u met een sneltoets hulpdiensten kan bellen. Vertel bij het bellen als eerste waar u bent.

Melding en aangifte

Wanneer de normen overschreden worden is het in eerste instantie belangrijk dat er over gepraat kan worden. Dit kan bijvoorbeeld met een collega raadslid, de griffie, partner of huisarts van de volksvertegenwoordiger. Daarnaast is het van belang dat het incident gemeld wordt.

De basisafpraak is dat de volksvertegenwoordiger agressie, gerelateerd of veroorzaakt door zijn of haar functie, altijd meldt bij de griffier en/of de burgemeester en dat vervolgens de vastgestelde handelswijze van dit protocol wordt gevolgd.

Alle meldingen van agressie worden door de griffier of de betrokkene zelf gemeld aan de burgemeester. Samen met de betrokkene, de burgemeester en de griffier wordt besproken of en zo ja, welke passende maatregelen genomen moeten worden. Meldingen worden vertrouwelijk behandeld. Wel wordt de melding in overleg met de betrokkene doorgezonden naar het meldpunt veilig werken van de werkorganisatie BUCH.

Ook als een volksvertegenwoordiger twijfelt of sprake is van agressie, is het altijd mogelijk contact op te nemen met de griffier en/of burgemeester of desgewenst met de externe vertrouwenspersoon van de werkorganisatie BUCH. Dit wordt aangemoedigd, ook in het kader van tijdige signalering. Gedrag dat in eerste instantie alleen vervelend lijkt, maar volgens de volksvertegenwoordiger nog niet direct grensoverschrijdend is, kan dat later wel worden. Het kan waardevol zijn om dit gedrag in een vroeg stadium in beeld te hebben zodat men weet om wie het gaat en (indien nodig) voorzorgsmaatregelen kunnen worden genomen. Na het contact wordt bepaald of en wat nodig is, zo nodig in overleg met de adviseurs van Openbare Orde en Veiligheid (OOV).

Grensoverschrijdend gedrag kan strafbaar zijn. Het is van belang dat van mogelijk strafbaar gedrag aangifte wordt gedaan. Meldt het dus altijd als er sprake is van:

- ❖ Grensoverschrijdend gedrag via digitale kanalen, zoals sociale media;
- ❖ Dreigen met represailles, bedreigen van familieleden en uitvoeren van dreigementen;
- ❖ Schoppen, slaan, spugen en andere fysieke agressie;
- ❖ Letsel toebrengen of materiële schade veroorzaken en gedrag dat anderen in gevaar brengt;
- ❖ Achtervolgen, opbellen, mailen, laster, smaad, pesten, belaging/stalking.
- ❖ Beledigingen, (doods)bedreigingen uiten

Wanneer je te maken krijgt met bedreiging, agressie of intimidatie is het verstandig om aangifte te doen bij de politie. Op die manier kun je bijvoorbeeld geleden schade vergoed krijgen. Het is ook mogelijk om een melding bij de politie te maken. Dit gebeurt als het betreffende incident geen strafbaar feit oplevert. Wanneer de politie het incident registreert, kan deze informatie in de toekomst mogelijk bruikbaar zijn bij een nieuwe zaak tegen dezelfde dader. In zijn algemeenheid is het van belang om, indien beschikbaar, bewijs te hebben van grensoverschrijdend gedrag. Bewijs kan sneller leiden tot eventuele vervolging. Bewaar dan ook e-mails, of berichten met grensoverschrijdende inhoud.

In onderstaand stappenplan staat hoe wordt gehandeld bij agressie dan wel grensoverschrijdend gedrag en welke actoren aan zet zijn. De volksvertegenwoordiger wordt begeleid door het proces door de griffier en burgemeester.

Stappenplan meldingsprocedure

1. Een volksvertegenwoordiger meldt altijd elke vorm van grensoverschrijdend gedrag aan de griffier en/of de burgemeester. Het slachtoffer wordt geadviseerd om zo veel mogelijk feiten te verzamelen. Hiervoor kunnen de 7 W's worden gebruikt: wie, wat, waar, waarmee, op welke wijze, wanneer en waarom?
2. De griffier informeert direct de burgemeester over deze melding. Dit mag de betrokkene ook zelf (tegelijkertijd met het informeren van de griffier) doen.
3. De griffier doet, in overleg met betrokkene, een melding bij het meldpunt veilig werken van de werkorganisatie BUCH.
4. De burgemeester informeert het Openbaar Ministerie (OM) (indien nodig, dit bepalen betrokkene griffier en burgemeester) en politie zo spoedig mogelijk.
5. De burgemeester agendeert elke melding van bedreiging, belaging of agressie tegen een volksvertegenwoordiger in de eerstvolgende vergadering met OM en politie (lokale driehoek). De burgemeester informeert ook het team OOV. De reden hiervoor is dat OOV vaak bekend is met mensen die agressief gedrag vertonen en dan ook weten of er al maatregelen getroffen zijn.
6. Zo spoedig mogelijk na de melding volgt een gesprek met het bedreigde of belaagde volksvertegenwoordiger en een daartoe gespecialiseerde politieambtenaar die vaststelt of sprake is van strafbare feiten. Ook als er naar aanleiding van dit gesprek geen aangifte wordt gedaan, is het toch van belang om incidenten ook bij de politie te melden. Meldingen worden niet doorgestuurd naar de officier van justitie, maar wel opgenomen in het dossier.
7. Ongeacht of er sprake is van strafbare feiten worden te nemen maatregelen vanuit de gemeente besproken. Zie hiervoor het volgende hoofdstuk.

Bij strafbare feiten

8. Als er sprake is van strafbare feiten doet in alle gevallen, met instemming van de betrokkene, de burgemeester of iemand namens de burgemeester daarvan aangifte waarbij materiele en immateriële schade altijd wordt verhaald op de dader. Het is van belang om bij de aangifte te melden dat het slachtoffer een publieke taak heeft aangezien de politie en het OM agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak hoge prioriteit geven. Ook is het van belang om privégegevens te beschermen door bij de aangifte het adres van de organisatie op te geven als woonadres zodat het adres van het slachtoffer geheim blijft. Bij aangifte tegen belaging, stalking of stelselmatige intimidatie (klachtdelicten) kan alleen tot vervolging worden overgegaan als het slachtoffer zelf daarom verzoekt. Het slachtoffer zelf wordt gehoord als getuige.
9. Over de aangifte of klacht wordt alleen gecommuniceerd als het betreffende raads- of commissielid daarmee instemt ten behoeve van het onderzoek.
10. De betrokken volksvertegenwoordiger wordt juridisch als benadeelde beschouwd.
11. De betrokken volksvertegenwoordiger verleent als benadeelde volledige medewerking aan het politieonderzoek.

Maatregelen

Na iedere interne melding wordt tussen de burgemeester en griffier besproken welke maatregelen naar de agressor worden genomen. Daarbij is team OOV van de gemeente beschikbaar voor ondersteuning.

Al naargelang de ernst van het grensoverschrijdend gedrag kan de gemeente:

- ❖ de persoon oproepen voor een gesprek met een daartoe aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente over het ongewenste gedrag;
- ❖ de persoon verwijderen uit een gebouw/van een terrein;
- ❖ de persoon mondeling of schriftelijk waarschuwen;
- ❖ de persoon het gemeentehuis te laten verlaten. (Commissie)voorzitters kunnen tijdens een vergadering iemand verzoeken de vergadering en het gemeentehuis te verlaten of laten verwijderen
- ❖ de toegang tot het gemeentehuis voor een bepaalde tijd ontfangen. De burgemeester heeft de bevoegdheid om een persoon schriftelijk de toegang voor een bepaalde tijd tot het gemeentehuis te ontfangen. Als hier geen gevolg aan wordt gegeven dan wordt de politie direct in kennis gesteld en is er sprake van een strafbaar feit (huisvredebreuk) waarvan aangifte wordt gedaan;
- ❖ het voorval melden bij de politie (als het gedrag niet strafbaar is, maar wel grensoverschrijdend, kan melding worden gedaan bij de politie. Het incident is dan in ieder geval bekend bij de politie);
- ❖ aangifte doen bij de politie;
- ❖ verhalen van materiële en of immateriële schade op de dader(s)

Maatregelen kunnen worden toegepast na iedere (interne) melding. Belangrijk is dat de maatregel kort na het voorval wordt genomen. Ook als wordt besloten dat van een incident melding of aangifte wordt gedaan bij de politie kan er een maatregel worden genomen door de gemeente zelf. Als aangifte of melding bij de politie wordt gedaan, worden de maatregelen die door de gemeente worden genomen doorgegeven aan de politie.

In het volgende overzicht worden richtlijnen aangegeven voor de maatregelen die mogelijk zijn bij verschillende overschrijdingen van de gedragsnormen.

Agressievorm	Maatregel	Maatregel bij herhaling
Verbale agressie	❖ Schriftelijke waarschuwing ❖ Orde gesprek ❖ Mogelijk aangifte (bijvoorbeeld in geval van bedreiging)	❖ Orde gesprek ❖ Ontzegging van de toegang ❖ Aangifte of melding bij politie ❖ Eventueel civielrechtelijke procedure ❖ Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf
Bedreiging	❖ Ordegesprek (evt. gevolgd door een waarschuwingsbrief) ❖ Aangifte politie ❖ Ontzegging van de toegang ❖ Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf ❖ Eventueel civielrechtelijke procedure	❖ Ontzegging van de toegang ❖ Aangifte politie ❖ Maatwerk ❖ Eventueel civielrechtelijke procedure
Fysieke agressie	❖ Ontzegging van de toegang ❖ Aangifte politie ❖ Verhalen schade (indien van toepassing) ❖ Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf ❖ Eventueel civielrechtelijke procedure	❖ Ontzegging van de toegang ❖ Aangifte politie ❖ Verhalen schade (indien van toepassing) ❖ Maatwerk ❖ Eventueel civielrechtelijke procedure
Combinatie van agressievormen	❖ De agressievorm waar de hoogste sanctie op staat wordt toegepast	❖ De agressievorm waar de hoogste sanctie op staat wordt toegepast

Signalen van bedreiging

Bij dreiging tegen een persoon ligt de verantwoordelijkheid voor de beslissing over het treffen van beveiligingsmaatregelen, in het kader van de strafrechtelijke handhaving en het bewaken en beveiligen, bij de gebiedsofficier van Justitie. De politie doet voorstellen over de te nemen maatregelen.

- ❖ Als het te verwachten effect en de aard van de gebeurtenis op het terrein van de openbare orde ligt, dan maakt de burgemeester zo nodig gebruik van zijn bevoegdheden op grond van de Gemeentewet. De Burgemeester kan een gebiedsverbod, een samenscholingsverbod of een meldingsplicht instellen (artikel 172a, eerste lid Gemeentewet). Aanvullende beveiligingsmaatregelen worden in goed overleg tussen gemeente, politie en OM getroffen en uitgevoerd.
- ❖ De politie en de gemeente voeren zo nodig maatregelen in de openbare ruimte uit (surveillance, cameratoezicht).
- ❖ De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van bijzondere maatregelen aan de woning van betrokkenen in het kader van (be)dreiging en maatregelen die noodzakelijk zijn vanwege specifieke omstandigheden en risico's en eventueel herstel na afloop van de dreiging.

Communicatie

De burgemeester is (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder als het gaat om bedreiging van één of meer volksvertegenwoordigers. Andere politieke ambtsdragers worden op de hoogte gebracht van het incident tijdens een collegevergadering dan wel in het presidium. Hier is wel toestemming van het slachtoffer van het incident van nodig. Vertrouwelijkheid wordt daarbij in acht genomen. In geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand uitspraken doet of handelingen verricht die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

Nazorg

Agressie of geweld kunnen grote impact hebben. Soms is nazorg door deskundigen nodig. Volksvertegenwoordigers - en indien nodig ook de directe familieleden en collega's - kunnen ervan uitgaan dat ze ondersteund worden tijdens en na een incident van agressie en geweld. De griffier vangt de raads- en commissieleden op. De griffier neemt indien nodig contact op met de naasten van het slachtoffer.

De burgemeester en griffier organiseren de benodigde hulp. Politieke ambtsdragers kunnen zelf ook altijd deskundigen om hulp vragen. Er zijn daarin verschillende mogelijkheden:

- ❖ De vertrouwenslijn
088-5543 288 of www.devertrouwenslijn.nl.
- ❖ Slachtofferhulp Nederland
Slachtofferhulp (0900-0101, www.slachtofferhulp.nl) biedt praktische en juridische adviezen en emotionele steun na een misdrijf (geweld, stalking etc.).
- ❖ Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur
Er kan contact opgenomen worden met het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur via het nummer 070-3738314. Zij staan klaar voor advies en ondersteuning en kunnen collega-ambtsdragers koppelen aan het slachtoffer.
- ❖ Instituut voor Psychotrauma
Politieke ambtsdragers kunnen contact opnemen met het Instituut voor Psychotrauma (IVP). Het IVP biedt acute gespecialiseerde psychosociale ondersteuning, waarop dag en nacht beroep kan worden gedaan door politieke ambtsdragers, die te maken hebben gehad met agressie, geweld en bedreigingen. Het alarmnummer/meldpunt van Instituut voor Psychotrauma kan worden ingeschakeld via 020-8407620 en buiten kantooruren via 088-3305112.
- ❖ Verhalen van schade
Als er schade is geleden kan dat over het algemeen verhaald worden op de dader. Het gaat hier om het verhalen van materiële kosten, zoals de kosten van medische behandeling en re-integratie of immateriële schade. Informatie hierover is te vinden via www.agressievrijwerk.nl. Ook kan de griffier en juridische zaken van de gemeente hulp bieden. Het is ook raadzaam de eigen verzekeraar te raadplegen.

Familieleden van volksvertegenwoordigers

Dit agressieprotocol benoemt expliciet dat ook familieleden van volksvertegenwoordigers doelwit kunnen zijn van agressie in verband met de politieke werkzaamheden van het raads- of commissielid. Agressie gericht op familieleden van volksvertegenwoordigers, inclusief bedreigingen, intimidatie of fysiek geweld tegen hen, wordt beschouwd als een ernstige overtreding en wordt eveneens nooit getolereerd. Het gemeentebestuur verbindt zich ertoe om familieleden van volksvertegenwoordigers, evenals de ambtsdragers zelf, te beschermen tegen alle vormen van agressie.

Het melden en opvolgen van agressie en geweld tegen familieleden van volksvertegenwoordigers gebeurt op dezelfde wijze als beschreven in de hoofdstukken voor de raads- en commissieleden. Familieleden kunnen bij grensoverschrijdend gedrag of agressieve incidenten via het verwante raads- of commissielid contact opnemen met de griffier om melding te maken van het voorval.

Nazorg en ondersteuning die wordt aangeboden aan volksvertegenwoordigers na een agressief incident, worden tevens uitgebreid naar hun familieleden die mogelijk ook getroffen zijn door de agressie.

Door deze aanvulling erkent het gemeentebestuur de impact van agressie op familieleden van volksvertegenwoordigers en zet het zich in voor een veilige werkomgeving voor iedereen die betrokken is bij de lokale politiek.

Bijlage 1. Factsheet raadsleden 2024 Monitor Integriteit en Veiligheid

Monitor Integriteit en Veiligheid 2024

Deel agressie en intimidatie

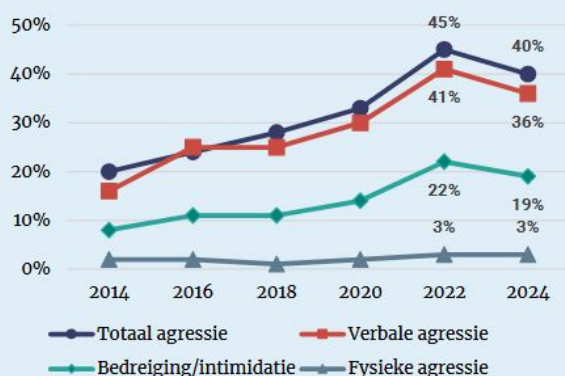
Factsheet Raadsleden

Vier op de tien raadsleden kregen te maken met agressie

In 2024 kreeg 40 procent van alle raadsleden te maken met agressie. Tussen 2020 en 2022 was er sprake van een toename van agressie tegen raadsleden. Deze toename heeft in 2024 niet doorgezet. Vergeleken met tien jaar geleden is het percentage raadsleden dat slachtoffer werd van agressie verdubbeld. Raadsleden ervaren met name verbale agressie (36%), bedreiging en intimidatie (19%). Fysieke agressie komt weinig voor (Figuur 1). Eén op de tien raadsleden in Nederland maakte in 2024, een incident mee dat zij als (zeer) ernstig beschouwen (11%, Figuur 2).

Figuur 1. Ervaringen raadsleden met verschillende vormen van agressie en intimidatie. Uitgesplitst naar jaar.

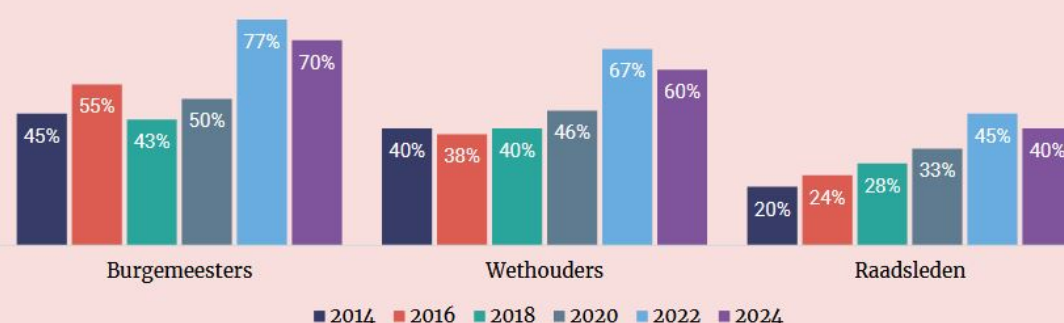

Figuur 2. Ernst van recentste incident van raadsleden, beoordeeld op schaal van 1-7. Uitgesplitst naar jaar.

Vergeleken met burgemeesters en wethouders krijgen raadsleden minder te maken met agressie.

Figuur 3. Ervaring met agressie en intimidatie. Uitgesplitst naar verschillende groepen politieke ambtsdragers.

Monitor Integriteit en Veiligheid 2024

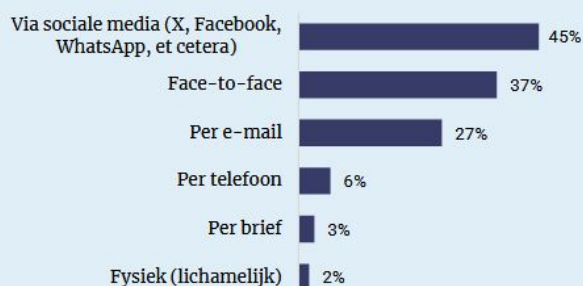
Deel agressie en intimidatie

Factsheet Raadsleden

Meeste agressie wordt geuit via sociale media

Sociale media zijn de meest genoemde wijzen waarop agressie tegen raadsleden wordt geuit.

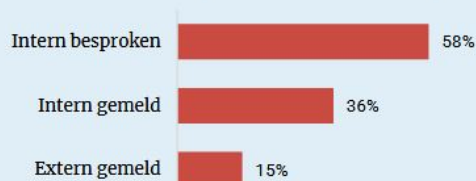
Figuur 4. Meest voorkomende wijze(n) waarop agressie of intimidatie werd geuit tegen raadsleden. Meerdere antwoorden mogelijk.

Vier op de tien raadsleden bespraken incident niet

Van de vier op de tien raadsleden die met agressie te maken kregen, bespraken zes op de tien het incident met iemand in de organisatie. Vier op de tien deden dit niet. Een derde maakte een officiële interne melding bij de daarvoor aangewezen persoon. In mindere mate meldden raadsleden de agressie extern (bijvoorbeeld bij de politie en/of de eigen politieke partij).

Figuur 5. % raadsleden dat het incident intern heeft besproken, intern heeft gemeld en/of extern heeft gemeld.

Top 3 redenen om niet te bespreken/melden

- 1 Ik vond het daar niet ernstig genoeg voor
- 2 Dergelijke incidenten horen bij mijn functie
- 3 Ik heb er niet aan gedacht

Top 3 redenen om geen aangifte te doen

- 1 Ik vond het daar niet ernstig genoeg voor
- 2 Het was mijns inziens geen strafbaar feit
- 3 Dergelijke incidenten horen bij mijn functie

70% was (zeer) tevreden met de wijze waarop ze het incident met anderen konden bespreken

58% was (zeer) tevreden met de manier waarop de organisatie de melding heeft opgepakt

5% deed aangifte van het recentste incident

Figuur 6. Welke effecten of gevolgen hebben agressie en intimidatie voor u?

Zes op de tien ervaren negatieve gevolgen van agressie

Voor 61 procent van de raadsleden heeft het meemaken van agressie negatieve gevolgen. Het gaat vooral om effecten op het werkplezier en het gebruik van sociale media.

Monitor Integriteit en Veiligheid 2024

Deel integriteit

Factsheet Raadsleden

Vier op de tien hadden vermoeden van belangenverstrengeling

Vier op de tien raadsleden hadden een vermoeden van belangenverstrengeling, dit is vergelijkbaar aan voorgaande jaren. Vermoedens dat er wordt meegestemd over zaken waarbij men een persoonlijk belang heeft zijn toegenomen sinds 2020.

Figuur 7. Stellingen over het bespreken van dilemma's. % (helemaal) mee eens.

Meerderheid tevreden over mate van aandacht voor integriteit

Zeven op de tien raadsleden zijn tevreden met de open gesprekscultuur in de organisatie en vinden dat er voldoende aandacht is voor integriteit. Vergeleken met wethouders is een minder groot deel van de raadsleden tevreden hierover.

Figuur 8. Stellingen over de organisatiecultuur. % (helemaal) mee eens.

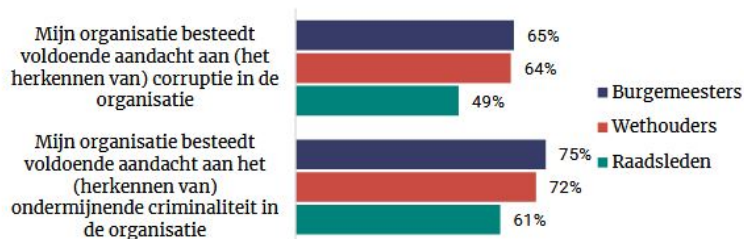
Ruime meerderheid raadsleden voelt vrijheid om dilemma's te bespreken

Een ruime meerderheid van de raadsleden voelt zich vrij om dilemma's te bespreken en vindt dat daar voldoende gelegenheid voor is in de organisatie. Toch zijn raadsleden minder positief vergeleken met burgemeesters en wethouders.

Figuur 9. Stellingen over het bespreken van dilemma's. % (helemaal) mee eens.

Figuur 10. Stellingen over corruptie en ondermijning. % (helemaal) mee eens.

Meer raadsleden tevreden over aandacht voor ondermijning dan voor corruptie

Wethouders en burgemeesters zijn meer tevreden met de aandacht van hun organisatie voor ondermijning en corruptie dan raadsleden.

Bijlage 2. Factsheet wethouders 2024 Monitor Integriteit en Veiligheid

Monitor Integriteit en Veiligheid 2024

Deel agressie en intimidatie

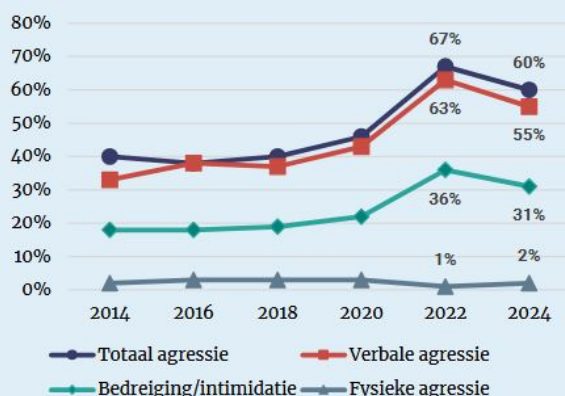
Factsheet Wethouders

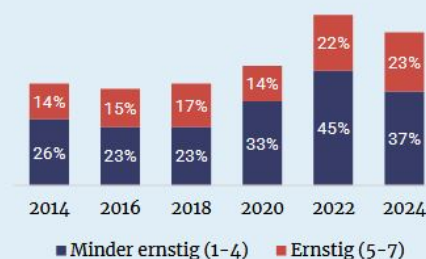
Zes op de tien wethouders kregen te maken met agressie

In 2024 kreeg 60 procent van alle wethouders te maken met agressie. Tussen 2020 en 2022 was er sprake van een toename van agressie tegen wethouders. Deze toename heeft in 2024 niet doorgezet. Vergelijken met 2014 is het aandeel wethouders dat slachtoffer werd van agressie fors toegenomen. Wethouders ervaren met name verbale agressie (55%), bedreiging en intimidatie (31%). Fysieke agressie komt weinig voor (Figuur 1). Bijna een kwart van de wethouders in Nederland maakte in 2024 een incident mee dat zij als (zeer) ernstig beschouwen (23%, Figuur 2).

Figuur 1. Ervaringen wethouders met verschillende vormen van agressie en intimidatie. Uitgesplitst naar jaar.

Figuur 2. Ernst van recentste incident van wethouders, beoordeeld op schaal van 1-7. Uitgesplitst naar jaar.

Meer wethouders dan raadsleden kregen te maken met agressie. Onder burgemeesters ligt het percentage dat slachtoffer werd van agressie hoger dan onder wethouders.

Figuur 3. Ervaring met agressie en intimidatie. Uitgesplitst naar verschillende groepen politieke ambtsdragers.

Monitor Integriteit en Veiligheid 2024

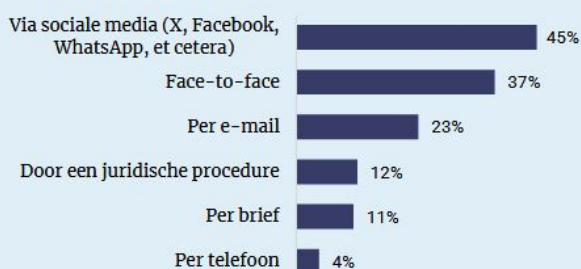
Deel agressie en intimidatie

Factsheet Wethouders

Meeste agressie wordt geuit via sociale media

Sociale media zijn de meest genoemde wijzen waarop agressie tegen wethouders wordt geuit.

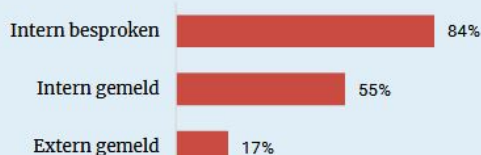
Figuur 4. Meest voorkomende wijze(n) waarop agressie of intimidatie werd geuit tegen wethouders. Meerdere antwoorden mogelijk.

Meeste wethouders bespraken incident

Van de zes op de tien wethouders die te maken kregen met agressie, bespraken bijna allen het incident met iemand in de organisatie. Meer dan de helft maakte (ook) een officiële interne melding bij de daarvoor aangewezen persoon. Bijna één op de vijf wethouders heeft het extern gemeld, onder andere bij de politie en/of de eigen politieke partij.

Figuur 5. % wethouders dat het incident intern heeft besproken, intern heeft gemeld en/of extern heeft gemeld.

Top 3 redenen om niet te bespreken/melden

- 1 Ik vond het daar niet ernstig genoeg voor
- 2 Dergelijke incidenten horen bij mijn functie
- 3 Het incident is ter plekke opgelost

Top 3 redenen om geen aangifte te doen

- 1 Ik vond het daar niet ernstig genoeg voor
- 2 Het was mijns inziens geen strafbaar feit
- 3 Dergelijke incidenten horen bij mijn functie

80% was (zeer) tevreden met de wijze waarop ze het incident met anderen konden bespreken

74% was (zeer) tevreden met de manier waarop de organisatie de melding heeft opgepakt

6% deed aangifte van het recentste incident

Figuur 6. Welke effecten of gevolgen hebben agressie en intimidatie voor u?

Effecten op - of gevolgen voor...

Driekwart ervaart negatieve gevolgen van agressie

Voor 74 procent van de wethouders heeft het meemaken van agressie negatieve gevolgen. Het gaat vooral om effecten op het werkplezier en het gebruik van sociale media.

Monitor Integriteit en Veiligheid 2024

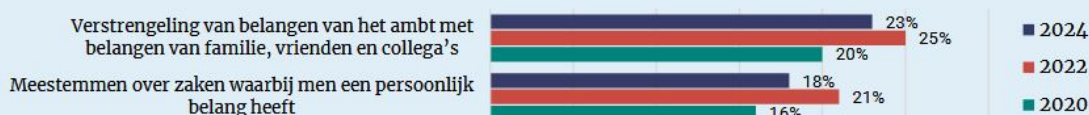
Deel integriteit

Factsheet Wethouders

Vermoedens van belangenverstrengeling vergelijkbaar aan voorgaande jaren

Een kwart van de wethouders heeft vermoedens van belangenverstrengeling waargenomen en een vijfde had een vermoeden dat er werd meegestemd over zaken waarbij men een persoonlijk belang heeft. Dit is vergelijkbaar aan voorgaande jaren.

Figuur 7. Vermoedens van niet-integer gedrag % minimaal eenmaal gezien.

Ruime meerderheid tevreden over organisatiecultuur

De meeste wethouders zijn tevreden met de open gesprekscultuur in de organisatie en vinden dat er voldoende aandacht is voor integriteit.

Figuur 8. Stellingen over de organisatiecultuur. % (helemaal) mee eens.

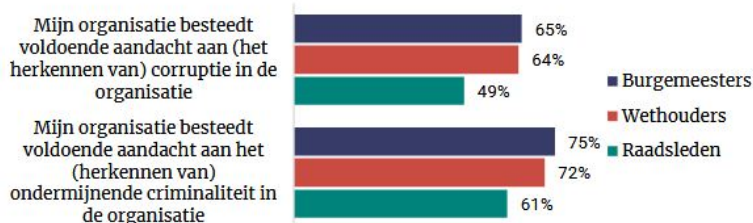
Bijna alle wethouders voelen vrijheid om dilemma's te bespreken

De overgrote meerderheid van de wethouders voelt zich vrij om dilemma's te bespreken en vindt dat daar voldoende gelegenheid voor is in de organisatie. Wethouders zijn hierover positiever dan raadsleden.

Figuur 9. Stellingen over het bespreken van dilemma's. % (helemaal) mee eens.

Figuur10. Stellingen over de corruptie en ondermijning. % (helemaal) mee eens.

Meerderheid wethouders tevreden over aandacht voor ondermijning en corruptie
Wethouders en burgemeesters zijn vaker tevreden met de mate van aandacht voor ondermijning en corruptie dan raadsleden.